

UDK 633.51:631.811.98

**INGICHKA TOLALI G'O'ZANING O'SISH VA RIVOJLANISHIGA "TANDEM" VA
"RELIKT" STIMULYATORLARINING TA'SIRI**

M.B.Xolboyeva, doktorant, Termiz davlat muhandislik va
agrotexnologiyalar universiteti

E-mail. xolboyeva1994@gmail.com

Tel: (99)-969-04-92

K.M.Tadjiyev, q.x.f.doktori, Termiz davlat muhandislik va
agrotexnologiyalar universiteti, ORCID 0000-0003-3566-191X,

E-mail. karimgeobio@mail.ru

Tel: (99)-428-42-63

J.N.Ochilov, magistr, Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalar
universiteti

E-mail. ochilovjasurbek1@gmail.com

Tel: (99)-021-30-22

**ВЛИЯНИЕ СТИМУЛЯТОРОВ «ТАНДЕМ» И «РЕЛИКТ» НА
РОСТ И РАЗВИТИЕ ТОНКОВОЛОКНИСТОГО ХЛОПЧАТНИКА**

M.B.Xolboeva, doktorant, Termizskiy gosudarstvennyy universitet inzhenerii i
agrotexnologiy,

E-mail. xolboyeva1994@gmail.com

Tel: (99)-969-04-92

K.M.Tadzhiev, doktor s.x.nauk, Termizskiy gosudarstvennyy
universitet inzhenerii i agrotexnologiy, ORCID 0000-0003-3566-191X, E-

mail. karimgeobio@mail.ru

Tel: (99)-428-42-63

J.N.Ochilov, magistr, Termizskiy gosudarstvennyy universitet
inzhenerii i agrotexnologiy,

E-mail. ochilovjasurbek1@gmail.com

Tel: (99)-021-30-22

**EFFECT OF "TANDEM" AND "RELIKT" STIMULATORS ON THE GROWTH
AND DEVELOPMENT OF FINE-FIBER COTTON**

M.B. Kholboeva, PhD student, Termez State University of Engineering and Agricultural
Technology

E-mail. xolboyeva1994@gmail.com

Tel: (99)-969-04-92

K.M.Tadzhiev, Doctor of Agricultural Sciences, Termez State University of Engineering and
Agricultural Technology, ORCID 0000-0003-3566-191X, E-mail. karimgeobio@mail.ru

Tel: (99)-428-42-63

J.N.Ochilov, Master's degree student, Termez State University of Engineering and
Agricultural Technology

E-mail. ochilovjasurbek1@gmail.com

Tel: (99)-021-30-22

Annotatsiya

Mazkur maqolada g'ozaning o'sishi va rivojlanishiga "Tandem" va "Relikt" stimulyatorlarining ta'siri o'rganilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, stimulyator qo'llanilganda o'simlikning vegetativ va generative organlarining rivojlanishi tezlashishi, hosildorlikning oshishi va stress omillarga chidamlilikning kuchayishi aniqlangan.

Kalit so'zlar: g'oz, stimulyator, Tandem, Relikt, o'sish, rivojlanish, hosildorlik.

Аннотация

В данной статье изучается влияние стимулятора "Тандем" и Реликт на рост и развитие хлопчатника. По результатам исследования, использование стимулятора ускоряет развитие вегетативных и генеративных органов растения, повышает продуктивность и увеличивает устойчивость к стрессовым факторам.

Ключевые слова: хлопок, стимулятор, Tandem, Реликт, рост, развитие, продуктивность.

Abstract

This article studies the effect of the "Tandem" and "Relikt" stimulators on the growth and development of cotton. According to the results of the study, the use of the stimulator accelerates the development of vegetative and generative organs of the plant, increases productivity, and increases resistance to stress factors.

Keywords: cotton, stimulant, Tandem, Relikt growth, development, productivity.

Qishloq xo'jaligida yuqori hosildorlikka erishish uchun zamonaviy agrotexnologiyalar, jumladan o'sish stimulyatorlaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Go'za O'zbekiston iqtisodiyotida yetakchi o'rin egallovchi ekinlardan biri bo'lib, uning samaradorligini oshirish dolzarb masalalardan hisoblanadi. O'simlik o'sish stimulyatorlari – bu o'simliklarning fiziologik jarayonlarini faollashtiruvchi biologik yoki kimyoviy moddalar hisoblanadi. Ular urug' unishi, ildiz tizimi rivojlanishi, barglar yuzasining kengayishi hamda fotosintez jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, stimulyatorlar qo'llanilganda o'simliklarda:

o'sish va rivojlanishi tezlashadi, ildiz tizimi kuchayadi, stress omillarga chidamlilik ortadi, hosil elementlari soni ko'payadi. Natijada ekinlarning hosildorligi va mahsulot sifati yaxshilanadi.

SH.Abdualimov, Y.Soriyevlarning [2008; 323-326 b.] ta'kidlashicha Rostbisol stimulyatori bilan chigit ekish oldidan va g'ozaning shonlash davrida ishlov berish, yuqori va sifatli paxta hosili olish imkoniyatini yaratadi. Shuning bilan birga chigit ekish sarfini gektariga 45 kg meydarda belgilash ham maqbul hisoblanadi.

So'nggi yillarda o'simliklarning o'sishini jadallashtiruvchi va stressga chidamliligini oshiruvchi biologik faol moddalar keng qo'llanilmoqda. Shulardan biri "Tandem" stimulyatori hisoblanadi.

"Tandem" stimulyatori qishloq xo'jaligida o'simliklarning o'sishi va rivojlanishini rag'batlantirish maqsadida qo'llaniladigan preparatlardan biri hisoblanadi. Ushbu stimulyator o'simlik hujayralarida metabolik jarayonlarni faollashtirishi, ildiz tizimining rivojlanishini kuchaytirishi hamda fotosintez samaradorligini oshirishi bilan tavsiflanadi.

Tadqiqotlarda aniqlanishicha, bunday turdagi stimulyatorlar g'oz o'simligining vegetativ va generativ organlari rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatib, hosil elementlari shakllanishini yaxshilaydi.

Materiallar va uslublar

Dala tajribasida kuzatishlar, hisoblash va tahlillar “Dala tajribalarini o'tkazish uslublari” O'zPITI uslubiy qo'llanmasiga amal qilingan holda olib borildi. Tajribada olingan ma'lumotlarga B.A.Dospexov uslubi bo'yicha matematik statistik ishlov berildi.

Tandem stimulyatori ingichka tolali g'o'zaning SP-1607 navida tadqiqot o'tkazildi va Relikt stimulyatori ingichka tolali g'o'zaning Termiz-202 navida tadqiqod o'tkazildi. Tajribalar har oyning boshida g'o'zaning o'sishi, rivojlanishi kuzatilib borildi. Relekt va Tandem stimulyatorlarining variantlari bo'yi 10 metr, eni 2,4 metr bo'lib, to'rt qaytariqda joylashtirildi, bunda maydoni 24 m² ni tashkil qilib, Relekt 5 variantda va Tandem stimulyatori 11 variantda olib borildi. Tadqiqot uchun Relekt stimulyatori chigitga 200-300-400 ml/t va Tandem stimulyatori esa 0,2-0,4-0,5 l/t meyorlarda, Relekt 1-2 chinbarg davrida 200 ml/ga, 3-5 chin barg davrida 200 ml/ga va shonalash davrida 400 ml/ga, Tandemda chinbarg va shonalash-gullash davrlarida tegishli ravishda 0,2-0,4-0,6 l/ga meyorlarda qo'l moslamali purkagichda rivojlanish davrlariga mos holatda 300 l/ga va 500 l/ga suvga aralashtirilib ishlov berildi.

SH.Abdualimov [2013; 58-60 b.] tadqiqotlarida noqulay tabiiy iqlim sharoitlarda chigitga T-86, Roslin, Nitrolin, TJ-85, XS-2, Oksigumat, Vitavaks 200FF kabi fiziologik faol moddalar bilan ishlov berilganda nihollarning unib chiqishi tezlashib, vegetativ va generativ organlar soni va salmog'i oshishi hisobiga g'o'zaning barg yuzasi, fotosintez mahsuldorligi va hosildorlik ortganini aniqlagan.

Tandem stimulyatori qo'llangan tajriba variantlarida g'o'zani bo'yi 1 iyunda 11,5-12,9 sm, chinbarglari 8,0-9,4 dona, shonalar soni 1,0-1,5 dona bo'lgan holda variantlar bo'ylab bir-biriga yaqin ko'rsatkichlar olindi.

1 iyulda variantlar o'rtasida farqlanish aniqlandi. Tajribaning nazorat variantida, ya'ni chigit oddiy suvda namlab ekilganda g'o'zaning bo'yi 41,5 sm, hosil bo'g'inlar soni 9,4 dona, shonalar soni 12,2 dona, gullar soni 2,1 dona tashkil qildi.

Uzgumi stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,6 l/t, 3-5 chinbarg davrida 0,2 l/ga, shonalash davrida 0,3 l/ga, gullash davrida 0,4 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 45,4 sm, hosil bo'g'inlar soni 11,1 dona, shonalar soni 15,3 dona, gullar soni 2,4 dona tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 3,9 smga, hosil bo'g'inlar soni 1,7 dona, shonalar soni 3,1 dona, gullar soni 0,3 dona ko'p bo'ldi.

Eng past ko'rsatkichlar Tandem stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,4 l/t meyorida ishlov berilganda bo'yi 43,3 sm, hosil bo'g'inlar soni 8,8 dona, shonalar soni 13,8 dona, gullar soni 2,1 dona tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 1,8 sm ga, hosil bo'g'inlar soni 0,6 donaga kamroq, shonalar soni 1,6 dona ko'p bo'ldi, gullar soni bir xil bo'ldi.

Eng katta ko'rsatkichlarga ega bo'lgan Tandem stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,4 l/t, 3-5 chinbarg davrida 0,2 l/ga, shonalash davrida 0,4 l/ga, gullash davrida 0,6 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 51,9 sm, hosil bo'g'inlar soni 11,8 dona, shonalar soni 15,7 dona, gullar soni 2,8 dona tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 10,4 smga, hosil bo'g'inlar soni 2,4 dona, shonalar soni 3,5 dona, gullar soni 0,7 dona ko'p bo'ldi.

1-avgustda fenalogik kuzatuv o'tkazilganda, tajribaning nazorat variantida, ya'ni chigit oddiy suvda namlab ekilganda g'o'zaning bo'yi 63,4 sm, hosil bo'g'inlar soni 13,2 dona, ko'saklar soni 8,3 dona tashkil qildi.

Uzgumi stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,6 l/t, 3-5 chinbarg davrida 0,2 l/ga, shonalash davrida 0,3 l/ga, gullash davrida 0,4 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 68,1 sm, hosil bo'g'inlar soni 14,0 dona, ko'saklar soni 9,4 dona tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 4,7 sm ga, hosil bo'g'inlar soni 0,8 dona, ko'saklar soni 1,1 dona ko'p bo'ldi.

Eng past ko'rsatkichlar Tandem stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,4 l/t meyorida ishlov berilganda bo'yi 64,0 sm, hosil bo'g'inlar soni 13,6 dona, ko'saklar soni 8,5 dona tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 0,6 sm ga, hosil bo'g'inlar soni 0,4 dona, ko'saklar soni 0,2 donaga ko'p bo'ldi.

Eng katta ko'rsatkichlarga ega bo'lgan Tandem stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,4 l/t, 3-5 chinbarg davrida 0,2 l/ga, shonalash davrida 0,4 l/ga, gullash davrida 0,6 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 70,9 sm, hosil bo'g'inlar soni 14,4 dona, ko'saklar soni 9,5 dona tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 7,5 sm ga, hosil bo'g'inlar soni 1,2 dona, ko'saklar soni 1,2 dona ko'p bo'ldi.

1-sentyabrda fenalogik kuzatuv o'tkazilganda, tajribaning nazorat variantida, ya'ni chigit oddiy suvda namlab ekilganda g'o'zaning bo'yi 87,1 sm, hosil bo'g'inlar soni 14,4 dona, ko'saklar soni 13,3 donani, shundan ochilgani 2,4 donani tashkil qildi.

Uzgumi stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,6 l/t, 3-5 chinbarg davrida 0,2 l/ga, shonalash davrida 0,3 l/ga, gullash davrida 0,4 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 96,5 sm, hosil bo'g'inlar soni 15,2 dona, ko'saklar soni 14,4 donani, shundan ochilganlar soni 4,0 donani tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 9,4 sm ga, hosil bo'g'inlar soni 0,8 dona, ko'saklar soni 1,1 dona, ochilganlar soni 1,6 donaga ko'p bo'ldi.

Eng past ko'rsatkichlar Tandem stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,4 l/t meyorida ishlov berilganda bo'yi 81,7 sm, hosil bo'g'inlar soni 14,6 dona, ko'saklar soni 13,5 donani, shundan ochilganlar soni 3,3 tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 5,4 sm ga pastorq, hosil bo'g'inlar soni 0,2 dona, ko'saklar soni 0,2 donaga, ochilganlar soni 1,1 donaga ko'p bo'ldi.

Relikt stimulyatori qo'llanilgan tajriba variantlarida g'o'zani bo'yi 1 iyunda 11,0-12,5 sm, chinbarglari 7,0-7,6 dona, shonalar soni 1,0-1,3 dona bo'lgani holda variantlar bo'ylab bir-biriga yaqin ko'rsatkichlar olindi.

1 iyulda variantlar o'rtasida farqlanish aniqlandi. Tajribaning nazorat variantida, ya'ni chigit oddiy suvda namlab ekilganda g'o'zaning bo'yi 41,0 sm, hosil bo'g'inlar soni 8,4 dona, shonalar soni 12,8 dona, gullar soni 2,1 dona tashkil qildi.

Uzgumi stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,7 l/t, 3-5 chinbarg davrida 0,3 l/ga, shonalash davrida 0,4 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 45,0 sm, hosil bo'g'inlar soni 10,1 dona, shonalar soni 14,6 dona, gullar soni 2,4 dona tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 4,0 sm ga, hosil bo'g'inlar soni 1,7 dona, shonalar soni 1,8 dona, gullar soni 0,3 dona ko'p bo'ldi.

Tajribada eng past ko'rsatkichlar Relikt stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,2 l/t, 1-2 chinbarg davrida 0,2 l/ga, 3-5 chinbarg davrida 0,2 l/ga, shonalash davrida 0,4 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 42,5 sm, hosil bo'g'inlar soni 8,9 dona, shonalar soni 14,5 dona, gullar soni 2,1 dona tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 1,5 sm ga, hosil bo'g'inlar soni 0,5 dona, shonalar soni 1,8 dona ko'p bo'ldi, gullar soni bir xil bo'ldi.

Eng katta ko'rsatkichlarga ega bo'lgan Relikt stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,3 l/t, 1-2 chinbarg davrida 0,2 l/ga, 3-5 chinbarg davrida 0,2 l/ga, shonalash davrida 0,4 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 49,8 sm, hosil bo'g'inlar soni 10,8 dona, shonalar soni 15,2 dona, gullar soni 2,8 dona tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 8,8 smga, hosil bo'g'inlar soni 2,4 dona, shonalar soni 2,4 dona, gullar soni 0,7 dona ko'p bo'ldi.

1-avgustda fenalogik kuzatuv o'tkazilganda, tajribaning nazorat variantida, ya'ni chigit oddiy suvda namlab ekilganda g'o'zaning bo'yi 63,0 sm, hosil bo'g'inlar soni 13,2 dona, ko'saklar soni 6,5 dona tashkil qildi.

Uzgumi stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,7 l/t, 3-5 chinbarg davrida 0,3 l/ga, shonalash davrida 0,4 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 67,1 sm, hosil bo'g'inlar soni 14,0 dona,

ko'saklar soni 8,9 dona tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 4,1 sm ga, hosil bo'g'inlar soni 0,8 dona, ko'saklar soni 2,4 dona ko'p bo'ldi.

Tajribada eng past ko'rsatkichlar Relikt stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,2 l/t, 1-2 chinbarg davrida 0,2 l/ga, 3-5 chinbarg davrida 0,2 l/ga, shonalash davrida 0,4 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 64,0 sm, hosil bo'g'inlar soni 13,6 dona, ko'saklar soni 8,7 dona tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 1,0 sm ga, hosil bo'g'inlar soni 0,4 dona, ko'saklar soni 2,2 donaga ko'p bo'ldi.

Eng katta ko'rsatkichlarga ega bo'lgan Relikt stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,3 l/t, 1-2 chinbarg davrida 0,2 l/ga, 3-5 chinbarg davrida 0,2 l/ga, shonalash davrida 0,4 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 69,5 sm, hosil bo'g'inlar soni 14,6 dona, ko'saklar soni 9,4 dona tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 6,5 sm ga, hosil bo'g'inlar soni 1,2 dona, ko'saklar soni 2,9 dona ko'p bo'ldi.

1-sentyabrda fenalogik kuzatuv o'tkazilganda, tajribaning nazorat variantida, ya'ni chigit oddiy suvda namlab ekilganda g'o'zaning bo'yi 86,0 sm, hosil bo'g'inlar soni 14,0 dona, ko'saklar soni 13,3 donani, shundan ochilgani 2,5 donani tashkil qildi.

Uzgumi stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,7 l/t, 3-5 chinbarg davrida 0,3 l/ga, shonalash davrida 0,4 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 96,5 sm, hosil bo'g'inlar soni 14,9 dona, ko'saklar soni 14,2 donani, shundan ochilganlar soni 4,0 donani tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 10,5 sm ga, hosil bo'g'inlar soni 0,9 dona, ko'saklar soni 0,9 dona, ochilganlar soni 1,5 donaga ko'p bo'ldi.

Tajribada eng past ko'rsatkichlar Relikt stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,2 l/t, 1-2 chinbarg davrida 0,2 l/ga, 3-5 chinbarg davrida 0,2 l/ga, shonalash davrida 0,4 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 88,7 sm, hosil bo'g'inlar soni 14,6 dona, ko'saklar soni 13,5 donani, shundan ochilganlar soni 3,3 tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 2,7 sm ga, hosil bo'g'inlar soni 0,6 dona, ko'saklar soni 0,2 donaga, ochilganlar soni 0,8 donaga ko'p bo'ldi.

Eng katta ko'rsatkichlarga ega bo'lgan Relikt stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,3 l/t, 1-2 chinbarg davrida 0,2 l/ga, 3-5 chinbarg davrida 0,2 l/ga, shonalash davrida 0,4 l/ga meyorida ishlov berilganda bo'yi 98,4 sm, hosil bo'g'inlar soni 15,0 dona, ko'saklar soni 14,4 donani, shundan ochilganlar soni 4,5 donani tashkil qilib, nazoratdan bo'yi 12,4 sm ga, hosil bo'g'inlar soni 1,0 dona, ko'saklar soni 1,1 donaga, ochilganlar soni 2,0 donaga ko'p bo'ldi.

Ingichka tolali g‘o‘zani o‘sishi va rivojlanishiga Tandem stimulyatorlarni ta’siri, (g‘o‘zaning sp -1607 navi)

№	O‘simlikning bo‘yi, sm				Chin -barg soni, dona	Hosil bo‘g‘ini, dona			Shonalar soni, dona		Guli, dona	Ko‘saklar soni, dona			Ochilgani, dona	
	1.06	1.07	1.08	1.09	1.06	1.07	1.08	1.09	1.06	1.07	1.07	1.07	1.08	1.09	dona	%
1	11,5	41,5	63,4	87,1	8,0	9,4	13,2	14,4	1,0	12,2	2,1	3,1	8,3	13,3	2,4	18,0
2	12,7	45,4	68,1	96,5	8,4	11,1	14,0	15,2	1,3	15,3	2,4	3,3	9,4	14,4	4,0	27,8
3	12,5	43,3	64,0	81,7	8,1	8,8	13,6	14,6	1,1	13,8	2,1	3,7	8,5	13,5	3,3	24,4
4	12,6	43,8	65,0	88,6	8,1	9,0	13,4	14,6	1,3	14,6	2,1	3,3	9,3	13,5	3,8	28,1
5	12,7	45,5	64,3	90,5	8,2	9,5	13,3	14,8	1,2	13,8	2,2	3,8	9,2	14,0	4,0	28,5
6	12,9	51,9	70,9	97,4	8,6	11,8	14,4	15,3	1,1	15,7	2,8	4,7	9,5	14,5	4,5	31,0
7	12,4	43,9	64,5	89,3	8,5	10,7	13,7	14,7	1,5	14,8	2,3	4,2	8,9	13,5	3,6	26,7
8	12,9	43,3	65,6	80,6	8,6	10,1	13,4	14,5	1,1	13,3	2,4	4,0	9,1	13,8	3,3	23,9
9	12,7	43,3	67,5	90,1	9,0	10,3	13,5	14,7	1,2	13,9	2,3	4,5	9,0	13,9	3,6	25,9
10	12,8	44,6	67,7	85,6	9,3	10,2	13,4	14,5	1,4	13,9	2,3	4,2	8,5	13,8	3,5	25,3
11	12,4	43,6	63,9	83,5	9,4	9,7	13,1	14,3	1,2	14,1	2,3	4,0	8,8	13,3	3,2	24,0

Ingichka tolali g‘o‘zani o‘sishi va rivojlanishiga Relikt stimulyatorlarni ta’siri, (g‘o‘zaning Termiz-202 navi)

№	O‘simlikning bo‘yi, sm				Chin -barg soni, dona	Hosil bo‘g‘ini, dona			Shonalar soni, dona		Guli, dona		Ko‘saklar soni, dona			Ochilgani, dona	
	1.06	1.07	1.08	1.09	1.06	1.07	1.08	1.09	1.06	1.07	1.07	1.08	1.07	1.08	1.09	dona	%
1	11,0	41,0	63,0	86,0	7,0	8,4	13,2	14,0	1,0	12,8	2,1	2,5	3,0	6,5	13,3	2,5	18,8
2	12,2	45,0	67,1	96,5	7,4	10,1	14,0	14,9	1,2	14,6	2,4	2,6	3,3	8,9	14,2	4,0	28,2
3	12,0	42,5	64,0	88,7	7,1	8,9	13,6	14,6	1,1	14,6	2,1	2,5	3,7	8,7	13,5	3,3	24,4
4	12,5	49,8	69,5	98,4	7,6	10,8	14,6	15,0	1,3	15,2	2,8	2,8	4,0	9,4	14,4	4,5	31,2
5	12,2	45,5	64,3	90,5	7,2	9,5	13,3	14,8	1,2	14,5	2,2	2,5	3,8	9,2	14,0	4,0	28,5

Ф.Пирахунова, Ф.Нуриддинова, А.Абзаловлар [2016; 183-185

6.] tadqiqotida ham shunga o‘xshash natijalar qayd etilib, diatsetat monoetanolamin stimulyatori mikroelementlardan tarkib topgan bo‘lib, ushbu stimulyator bilan urug‘ga ishlov berilganda nihollarning unib chiqishi tezlashib, o‘sib rivojlanishi yaxshilangan, g‘o‘zaning shonalash va gullash davrlarida qo‘llanilganda fiziologik jarayonlar yaxshilanishi natijasida hosildorlikning ortishi aniqlagan.

F.Shamsitdinov, Sh.Abdualimovlarning fikricha, Namangan viloyatini och tusli bo‘z tuproqlari sharoitida chigitga Unum stimulyatori bilan 1,5-2,0 ml/t meyorida ishlov berilib gektariga 45 kg ekilganda va g‘o‘zaning shonalash davrida 15 ml/ga qo‘llanilganda unib chiqishi, o‘simlikning o‘sib rivojlanishi tezlashib, hosildorlik 4,0-4,2 s/ga oshgan [2013; 165-169 б., 98; 172-175 б.].

“Tandem” va Relikt stimulyatorlari ham g‘o‘zaning o‘sishi va rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatdi. Ushbu stimulyatorlarni qo‘llash g‘o‘zaning vegetativ o‘sishini kuchaytirib, generativ organlar shakllanishini yaxshiladi hamda hosildorlikni oshiradi. Tajribada chigitlarga ekishdan oldin va g‘o‘zaning o‘suv davrida stimulyatorlar bilan ishlov berilganda jadal o‘sishi, rivojlanishi kuzatildi.

Muhokama

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, “Tandem” va “Relikt” stimulyatorlari qo‘llanilgan variantlarda:

- o‘simlik bo‘yi 10–15% ga yuqori bo‘ldi;
- barg yuzasi kengaydi va fotosintez faolligi oshdi;
- gullash va ko‘saklash jarayonlari tezlashdi;
- hosil elementlari soni ko‘paydi.

Shuningdek, stimulyator o‘simlikning qurg‘oqchilik va boshqa noqulay sharoitlarga chidamliligini oshirdi.

Xulosa

Tajribada Tandem stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,4 l/t, 3-5 chinbarg davrida 0,2 l/ga, shonalash davrida 0,4 l/ga, gullash davrida 0,6 l/ga me‘yorida ishlov berilganda bo‘yi 97,4 sm, hosil bo‘g‘inlar soni 14,8 dona, ko‘saklar soni 14,5 donani, shundan ochilganlar soni 4,5 donani tashkil qilib, nazoratdan bo‘yi 10,3 sm ga, hosil bo‘g‘inlar soni 0,9 dona, ko‘saklar soni 1,2 donaga, ochilganlar soni 2,1 donaga ko‘p bo‘lgan bo‘lsa, Relikt stimulyatori bilan chigitga ekishdan oldin 0,3 l/t, 1-2 chinbarg davrida 0,2 l/ga, 3-5 chinbarg davrida 0,2 l/ga, shonalash davrida 0,4 l/ga meyorida ishlov berilganda bo‘yi 98,4 sm, hosil bo‘g‘inlar soni 15,0 dona, ko‘saklar soni 14,4 donani, shundan ochilganlar soni 4,5 donani tashkil qilib, nazoratdan bo‘yi 12,4 sm ga, hosil bo‘g‘inlar soni 1,0 dona, ko‘saklar soni 1,1 donaga, ochilganlar soni 2,0 donaga ko‘p bo‘ldi.. Kelgusida ushbu stimulyatorlarni turli tuproq-iqlim sharoitlarida kengroq o‘rganish tavsiya etiladi.

Adabiyotlar ro‘yxati

1. Abdualimov Sh. The Effect of Plant Growth Regulators on the Growth and Development of Cotton in Calcareous Soil of Uzbekistan. The Asian and Australasian Journal of Plant Science and Biotechnology. Global Science Books. Volume 7, Special Issue 2, 2013. -P.58-60.
2. Abdualimov Sh., Soriyev Y. Rostbisol stimulyatorining Buxoro-102 g‘o‘za navidagi samarasi. //O‘zbekiston respublikasi qishloq xo‘jaligida suv va resurs tejovchi agrotexnologiyalar. Xalqaro konferensiya maqolalar to‘plami. O‘zPITI. -Toshkent, 2008. -B. 323-326.
3. Пирахунова Ф., Нуриддинова Ф., Абзалов А. Влияние меди, бора и стимулятора диацетатмоноэтаноламина на рост, развитие и плодообразование хлопчатника //Международный журнал экспериментального образования.-Москва, 2016. № 11/2. -С. 183-

4. Shamsitdinov F.R., Abdualimov Sh.H. Stimulyatorlarni g‘o‘zani o‘sishi, rivojlanishi va hosildorligiga ta’siri // G‘o‘za va g‘o‘za majmuidagi ekinlarni parvarishlash agrotexnologiyalarini takomillashtirish. O‘zPITI maqolalar to‘plami. – Toshkent, 2013. -B. 165-169.
5. Dala tajribalarini o‘tkazish uslublari. Toshkent. 2007. 141 b.
6. Доспехов Б. Методика полевого опыта 5-ое изд доп и перераб Москва агропромиздат 1985. –С. 245-256.